

Sygn. akt II USKP 150/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku E. O., K. M. i A. R. wspólników spółki cywilnej A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 kwietnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i znosi postępowanie przed Sądem
Apelacyjnym w (...) w całości oraz przekazuje sprawę temu
sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 9 grudnia 2019 r., oddalił apelację
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w W. od wyroku Sądu
Okręgowego w W. z dnia 19 kwietnia 2017 r., mocą którego zmieniono zaskarżoną

decyzję z dnia 22 czerwca 2015 r., stwierdzając, że E. O. jako pracownik płatnika składek K. M. i A. R. – A. s.c. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 października 2014 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, umowa o pracę zawarta przez E. O. nie była pozorna, a praca sprzedawcy faktycznie była wykonywana w myśl reguł opisanych w art. 22 § 1 k.p. Sąd odwoławczy podniósł, że ze zgromadzonego materiału dowodowego (zeznania świadków) można odtworzyć szczegółowo czas, miejsce, zakres obowiązków i godziny pracy odwołującej się. Jej praca polegała na zamawianiu i sprzedaży książek, również przez Internet oraz na korespondencji mailowej. Umowa o pracę została zwarta 1 października 2014 r., zaś o ciąży ubezpieczona dowiedziała się dopiero pod koniec miesiąca. W końcu z racji systemów czasu pracy (praca weekendowa) nie wszyscy zatrudnieni mieli ze sobą kontakt. Dlatego na przykład E. O., pracując tylko w dni powszednie, nie była znana pracownikom weekendowym.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny oddalił skargę kasacyjną pozwanego z mocy art. 385 § 1 k.p.c.

Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik pozwanego, zaskarżając go w całości oraz podnosząc naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 379 pkt 5 w związku z art. 214 i 391 § 1 k.p.c., przez pozbawienie organu rentowego możliwości obrony swych praw na skutek niedoręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej, a mimo to rozpoznanie sprawy i wydanie orzeczenia, chociaż powinna ona być odroczone w związku ze stwierdzeniem przez sąd nieprawidłowości w doręczeniu.

Mając powyższe na uwadze, skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego, zniesienie postępowania apelacyjnego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest zasadna. Jedynym zarzutem w sprawie jest nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), to jest pozbawienie strony

możliwości obrony swych praw. Z okoliczności faktycznych wynika, że Sąd Apelacyjny wyznaczając rozprawę na dzień 17 maja 2019 r., zawiadomił Zakład Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w W. (k- 147 i 158). Rozprawa była odraczana (22 października i 9 grudnia 2019 r.) i za każdym razem zawiadamiano Zakład Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w W. (dalej ZUS (...)), zaznaczając też w protokole, że pozwanym jest ten organ rentowy. W dniu 9 grudnia 2019 r. został wydany wyrok, a z protokołu rozprawy wynika, że nikt nie stawił się w sądzie mimo prawidłowego zawiadomienia.

W dniu 16 grudnia 2019 r. ZUS (...) złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego. Odpis tego dokumentu ZUS (...) otrzymał w dniu 3 lutego 2020 r. (k - 222) i wówczas złożył wniosek o sprostowanie wyroku, przez wpisanie, że stroną pozwaną jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w W. (dalej jako ZUS II).

Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z dnia 13 lutego 2020 r., sprostował wyrok, wpisując jako stronę pozwaną ZUS (...). W tej sytuacji oddział ten złożył w dniu 5 marca 2020 r. wniosek o doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego i otrzymał go w dniu 17 marca 2020 r. Następnie wywiódł skargę kasacyjną.

Z przytoczonych okoliczności wynika, że Sąd odwoławczy, prowadząc postępowanie apelacyjne, zawiadamiał o terminach posiedzeń niewłaściwą jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Nie ulega przecież wątpliwości, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych podmiotowość procesowa – na mocy art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.- przysługuje jednostkom organizacyjnym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które w przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są właściwe do wydawania decyzji. Literalnie chodzi zatem o oddziały (wewnętrzne jednostki organizacyjne) osoby prawnej (zob. M. Dziurda: Szczególna zdolność sądowa, 4.6.2. Organy rentowe, Warszawa 2019). Z tego względu Sąd powinien był o terminach posiedzenia – stosowanie do regulacji z art. 149 § 2 k.p.c. – zawiadomić ZUS (...), tymczasem omyłkowo powiadamiał ZUS (...). Tym samym nieprawidłowe zawiadomienie pozwanego o terminach rozprawy wywołało skutek, o jakim mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Naturalnie w myśl

art. 376 k.p.c. rozprawa przed sądem drugiej instancji odbywa się bez względu na niestawiennictwo jednej lub obu stron, jednak regulacja zawarta w powołanym przepisie nie może być rozpatrywana w oderwaniu od art. 214 § 1 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2017 r., IV CSK 227/17, LEX nr 2372557). Sumą opisanych zdarzeń jest stwierdzenie, że postępowanie przed Sądem Apelacyjnym było dotknięte nieważnością, co powoduje konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania przed Sądem Apelacyjnym i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze zaskarżony wyrok podlega uchyleniu z mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. i 398²¹ k.p.c.